

METODE NOI DE CONSERVARE A PIESELOR TEXTILE CU GRAD AVANSAT DE DETERIORARE, CU AJUTORUL UNOR ADEZIVI SINTETICI

Spiridonia MACRI

Gradul avansat de degradare a unor piese textile din patrimoniul muzeal, cu mare valoare istorică, a pus în fața restauratorului mari probleme privind găsirea a noi metode bazate pe un studiu amănunțit a cauzelor deteriorării, a formelor de deteriorare și a materialelor noi folosite în procesul de restaurare, metode menite să oprească, sau măcar să încetinească, acest proces nedorit.

În condiții necorespunzătoare de păstrare, factorii ambientali au generat deteriorări fizico-mecanice și chimice, au modificat structura firelor textile din care aceste piese au fost confecționate la origine. Lanțurile moleculare s-au rupt, fibrele și-au pierdut higroscopicitatea și o dată cu aceasta elasticitatea, finețea, rezistența, ajungând uneori la descompunere și pulverizare. Printre factorii fizico-mecanici care au deteriorat materialele textile se pot menționa și intervențiile necorespunzătoare efectuate anterior, în tehnici incompatibile cu cele ale pieselor. Fazele procesului de restaurare la aceste piese și materiale folosite s-au succedat, de la caz la caz, tratamentele de curățire, găsirea suportului adecvat și a tehnicilor de consolidare au necesitat numeroase interveniri, încercări și teste

Stadiul de degradare a fibrelor textile din piesele restaurate și tipul de deteriorare fiind diferit de la piesă la piesă, metodele de consolidare au fost alese în funcție de situația existentă.

Problemele cele mai complexe le-am întâlnit în restaurarea unor steaguri, panouri decorative, broderii și la un costum ce a aparținut Reginei Maria, care urmează să intre în procesul de restaurare.

Operațiunile de consolidare la aceste obiecte textile, precum și alte obiecte care vor intra în procesul de restaurare, au necesitat **găsirea a noi metode** care să asigure acestor obiecte o viață îndelungată și să fie redade fluxului muzeal. Este vorba de consolidarea textilelor foarte fragile, unde, metoda chimică nu poate fi utilizată singură deoarece distruge țesătura, din cauza gradului de fragilizare ajuns uneori până la pulverizare. Utilizarea adezivilor sintetici a necesitat un timp îndelungat, fiind o problemă de durată, timp în care am efectuat teste și încercări, pornind în primul rând de la principiile conservării și restaurării, căutând ca acești adezivi să îndeplinească următoarele caracteristici:

1. să fie total transparent, încât piesa originală să fie perfect vizibilă;
2. să aibă putere adezivă suficientă, chiar dacă obiectele sunt supuse unor condiții speciale (manipulări, expuneri);
3. să rămână intact, să nu-și schimbe culoarea prin acțiunea luminii sau influenței mediului ambiant;
4. să fie elastici, să nu modifice elasticitatea și moliciuma obiectului;
5. să fie lipsită de elemente dăunătoare fibrelor și culorilor;

6. să fie aplicată la o temperatură pe care o pot suporta materialele în raport cu natura lor;
7. să nu modifice proprietățile suprafețelor textile (dimensiuni);
8. să fie reversibili, ușor de îndepărtat chiar și în cazul unor investigații.

În atelierele occidentale metoda lipirii cu adezivi este folosită în procesul de restaurare de mulți ani. Noi nu am dispus de nici o substanță adezivă testată și utilizată de aceste laboratoare și am recurs atunci la substanțele importate, existente în țară.

Cea mai adecvată substanță de lipire, pe care am testat-o timp de 20 de ani, are denumirea *Sarpifan HF 300*, fabricat în Germania de firma STOCKHAUSEN.

Acest produs face parte din clasa poliesterilor sau copolimeri pe bază de etilenă. Este un adeziv termoplast care se aplică prin călcare. Poate fi depus pe textilă sub formă de pulbere, cu granulația dorită, sau sub formă de soluție care formează o peliculă transparentă pe suprafața textilei. Este reversibil și neutru din punct de vedere chimic, cu un pH 6,5-7,5. Soluția de lipire folosită la lipirea fragmentelor fragile se prepară în concentrație de 3 - 7 % Sarpifan pulbere în alcool etilic de 70°, ținându-se pe baie de apă încălzită până la dizolvarea completă. Soluția incoloră se pensulează într-un strat subțire, aproape invizibil, pe suportul transparent din mătase naturală.

Pelicula este foarte elastică, transparentă, iar reversibilitatea este rapidă, printr-o tamponare ușoară cu alcool etilic. Chiar după un timp îndelungat această metodă este unicat și am folosit-o la 4 steaguri, cu grad avansat de degradare, până la pulverizare.

Această substanță, cu denumirea de Sarpifan, a fost inserată mecanic și pe alte suporturi textile și anume, țesături din bumbac sintetic și netex, pe diferite grosimi, adecvate unor țesături ca: mătase, stofă și altele.

Am folosit și o parte din aceste materiale în procesul de restaurare, cu rezultate foarte bune.

Metodele de consolidare pe care le-am utilizat cu acest produs (sub formă de pulbere sau inserat pe diferite materiale textile) au fost diferite, de la caz la caz.

Eu am folosit metoda de lipire cu adeziv la obiectele care nu ar fi putut fi salvate prin alte metode. Desigur că metoda tradițională este cea a consolidării cu acul, fiind personal fidelă acestei metode, dar există și obiecte, cu valoare discutabilă, realizate în epoca modernă, cu degradări mari, accidentale, care ar necesita timp îndelungat prin coasere cu acul, în defavoarea altor obiecte de mare valoare istorică și artistică, care au prioritate.

Deci, un *avantaj* al lipirii cu adeziv o constituie folosirea ei la obiecte fără valoare, sau cu valoare discutabilă, bineînțeles, numai acele obiecte care se pretează la această metodă.

Din obiectele cu probleme complexe la care am abordat această metodă sunt:

1. steagul județului Prahova - restaurat
2. steagul județului Vlașca - restaurat
3. steaguri de trompetă sau de arme de la Muzeul Peleş - restaurate
4. steagul lui Tudor Vladimirescu - finisare
5. steagul Unirii - fază de lucru
6. steaguri de breslă - restaurate

7. 2 panouri, de foarte mari dimensiuni, cu scene de vânătoare - Casa Enescu Sinaia
8. 3 broderii chinezești, pe care am testat mai multe modalități cu rezultate bune
9. mantia Reginei Maria, de la încoronare - 1922 -Muzeul Peleş
10. rochia Reginei Maria, expusă în Japonia în 1999, a intrat în procesul de restaurare.

În încheierea acestei scurte lucrări teoretice aş dori să menţionez faptul că am folosit această metodă numai în situaţii excepţionale, Muzeul Naţional şi Muzeul Militar Central, spre deosebire de alte muzee, având o colecţie cu grad mare de degradare, în special steaguri, care au necesitat metodologii noi de restaurare şi aceasta a fost preocuparea mea timp de 24 de ani.

Unele aspecte ale acestei metode sunt ilustrate în anexa care urmează.

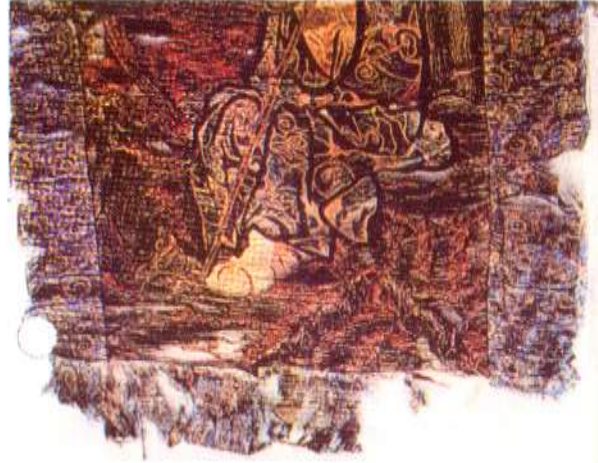

Foto 1 și 2 - înainte de restaurare

Foto 3 și 4 - după restaurare

Panou decorativ, secolul XIX, China

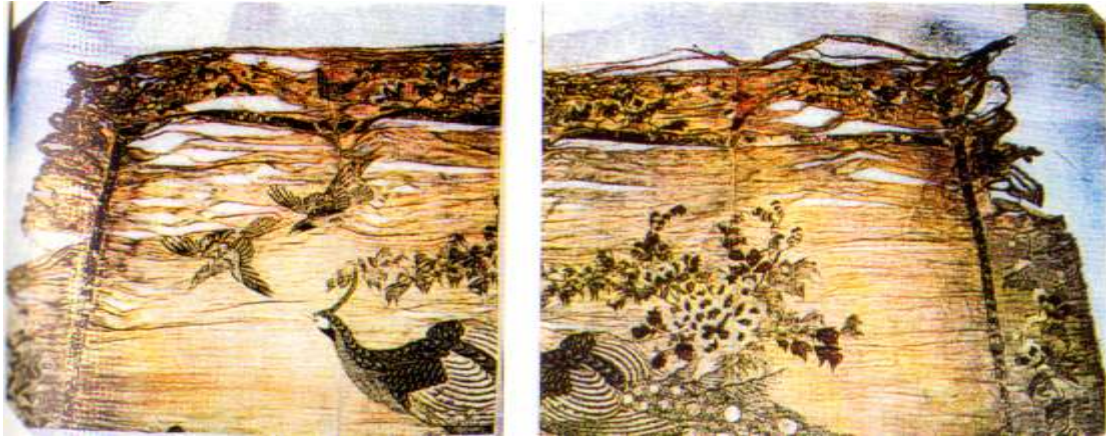

Foto 1 și 2 - înainte de restaurare

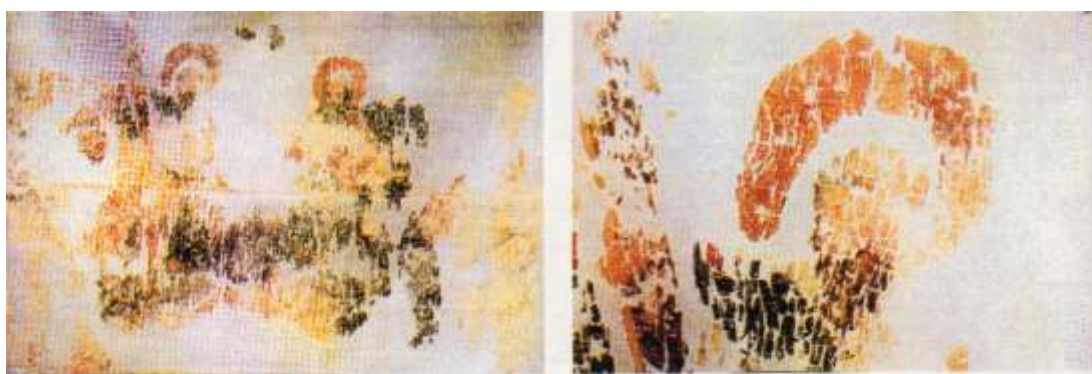

Foto 3 și 4 - după restaurare

Panou decorativ - broderie, secolul XIX, China

Reconstituirea și consolidarea pe suport, prin lipire

După consolidare - detaliu

Steagul lui Tudor Vladimirescu, 1821